
УДК 342.9

Олена В'ячеславівна ДЖАФАРОВА,

*доктор юридичних наук, професор, професор кафедри
адміністративної діяльності поліції факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4201-0218>*

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Зміни, які відбулись на теренах нашої держави стали підґрунтям для реформування більшості державних інституцій та підходів щодо дотримання прав і свобод людини і громадянина останніми. Ключовим в цьому аспекті стала прийнята Стратегія сталого розвитку «Україна-2020», якою були закріплені чотири основні вектори розвитку нашої країни, є важливою передумовою впровадження в державі європейських стандартів життя, вихід України на провідні позиції світу, забезпечення на якісно новому рівні прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Одним із таких векторів – є «вектор безпеки», який передбачає цілий комплекс дій правового та організаційного характеру, які як правило відображені в необхідності здійснення певної реформи. Зазначений вектор розвитку нашої держави передбачає здійснення дев'яти самостійних, але при цьому пов'язаних одною метою реформ. Проведення останніх, не можливо реалізувати без перегляду підходів щодо підготовки фахівців нової генерації. Особливо гостро це питання стоїть, коли мова йде про працівників поліції. Оскільки, саме реформа поліції була однією із перших, та такою, що привернула увагу всього Українського суспільства та іноземних експертів. Зміст здійснюваної реформи Національної поліції, передбачав коригування завдань та функцій останніх, зміну ставлення поліцейських до виконання службових обов'язків у напрямі усвідомлення їх, як надання оплачуваних державою послуг із забезпечення насамперед безпеки кожної особи, її особистих та майнових прав, суспільних та державних інтересів. В цілому багато чого вдалось змінити. Ще більше треба зробити. Як досягнення, можливо вказати на поступовій зміні ідеології роботи Національної поліції в цілому та підрозділів превентивної діяльності зокрема. Це стосується і розуміння змісту публічно-сервісної діяльності Національної поліції України, яку можна розглядати в широкому та вузькому розумінні. Так, публічно-сервісна діяльність Національної поліції – це нормативно визначена діяльність спеціально створеної державної інституції, яка спрямована на виконання завдань та функцій держави щодо забезпечення прав і свобод людини, а також захист інтересів суспільства і держави, підтримання публічного порядку та безпеки, протидії злочинності. Якщо розглядати публічно-сервісну діяльність підрозділів превентивної діяльності Національної поліції у вузькому розумінні то, це – діяльність, спрямована на надання публічних послуг у сфері публічної безпеки і порядку, що здійснюється за заявою фізичних та юридичних осіб та спрямована на набуття, зміну чи припинення прав або обов'язків у відповідній сфері публічних відносин.

Наголосимо, що потребує перегляду і система підготовки працівників поліції в цілому та підрозділів превентивної діяльності Національної поліції зокрема, шляхом таких заходів:

– необхідно в рамках підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Національної поліції у ВНЗ зі специфічними умовами навчання, передбачити навчання фахівців для Державної міграційної служби України за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» та

«магістр» зі спеціалізації «правоохоронна діяльність». Оскільки, на сьогодні відсутній механізм підготовки фахівців для цих підрозділів, та враховуючи, що функції міграційного контролю тісно пов'язані із превентивною діяльністю Національної поліції;

- з метою посилення мотивації осіб, які отримують освіту у ВНЗ зі специфічними умовами навчання здійснювати добір до ВНЗ зі специфічними умовами на десять відсотків більше осіб від ліцензованого обсягу та замовлення МВС України з метою створення конкурентного середовища серед курсантів, та відрахування осіб, які за професійними та особистісними якостями не відповідають високому званню «поліцейського»;

- завданнями Національної поліції та підрозділів превенції є захист прав і свобод людини, а тому виконання зазначеного завдання не можливо без належної фахової юридичної підготовки. Це пов'язано з тим, що права людини є найвищою соціальною цінністю держави. Тому остання (держава) в особі працівників Національної поліції зобов'язана гарантувати професійне та фахове виконання вищенаведеного. Права людини є дуже «тонкою правовою категорією», захист яких вимагає кваліфікованої юридичної підготовки. Так, одним із повноважень дільничного офіцера поліції є реагування на звернення громадян, що передбачає надання юридичної кваліфікації діям або бездіяльності, що викладені у відповідних зверненнях. Для правильної юридичної кваліфікації у дільничного інспектора поліції повинні бути відповідні знання, вміння та навички (кваліфікація), що включають базові знання із таких базових юридичних предметів як: теорія держави та права, адміністративне право та адміністративна діяльність поліції; кримінальне право; кримінальний процес. Тому здійснювати підготовку фахівців для підрозділів превенції без базових юридичних знань, вбачається не можливим, оскільки це в подальшому призведе тільки до порушення прав людини та посилить напруження у суспільстві, та не наблизить нас до європейських цінностей;

- при підготовці фахівців для підрозділів превенції Національної поліції використовувати принцип «історичної спадкоємності та регіональних традицій у вищій школі», який полягає у розробці нових форм і підходів до освіти у ВНЗ зі специфічними умовами навчання, які мають ґрунтуватися на збереженні вітчизняних освітніх традицій та врахуванні зарубіжного досвіду і останніх наукових досягнень. В основі вищої освіти повинні бути закладені національні освітні традиції їх примноження. Запозичення досвіду інших держав, також повинно відбуватись через призму ментальності українського народу, його традицій та звичаїв. Це пов'язано з тим, що посилення на досвід деяких держав (Республіки Чехії, Польщі, Румунії) є не переконливим, оскільки в цих країнах тривають процеси демократизації та реформування всіх державних інституцій. Тому запровадження їх досвіду є передчасним та таким, що потребує вивчення та адаптації на теренах Української держави;

- створення інтелектуально-духовного, патріотичного клімату в курсантському середовищі, який наповнений духом знань, вмінь, навичок і, який визнаний суспільством – еталоном, ядром розвитку як особистості так і держави в цілому;

- здійснюючи повноваження, що передбачені чинним законодавством дільничний офіцер поліції є представником влади на території обслуговування (адміністративній дільниці), що відповідно покладає на нього певні зобов'язання. Виконання цих зобов'язань на пряму залежить від рівня юридичної підготовки дільничного офіцера поліції. Враховуючи той фактор, що йде процес децентралізації та укрупнення територіальних громад більшість державних інституцій будуть обслуговувати декілька населених пунктів, тому основний тягар надання, так би мовити, «первинної правової допомоги» буде покладений саме на дільничних офіцерів поліції, оскільки ментальність нашого населення вбачає в останньому представника влади, який уповноважений та обізнаний в усіх правових питаннях. А це вимагає від працівників превенції бути одночасно: юристом, психологом та соціальним робітником, що вимагає відповідних знань і вмінь.

Реалізація вищенаведеного має спиратися на чіткі механізми їх втілення у процес підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Національної поліції. У процесі розробки і використання цих механізмів важливо повною мірою використовувати весь позитивний досвід, який був накопичений в нашій країні в минулі десятиліття у поєднанні з новими підходами до підготовки фахівців для Національної поліції, що зумовлені і тими суспільно-політичними перетвореннями, які мають місце в Україні за часів її незалежності, і тими завданнями, що стоять перед нашою державою.

Одержано 10.11.2017